

Delavska Pravica

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtak pop. v slučaju praznika dan popre. — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 1.—. ~ Cena: za 1 mesec Din 4.—, za četrt leta Din 10.—, za pol leta Din 20.—; za inozemstvo Din 7.— (mesečno) — Oglasi: po dogovoru

Oglasi, reklamacije in naročnina na upravo Delavske zbornice, Miklošičeva cesta 22, I. nad. Telefon 2265. — Štev. čekovnega računa 14.900

Ob 40 letnici krščansko-socialističnega gibanja

Govor predsednika Jugoslovanske Strokovne zveze Srečka Žumra
na občnem zboru v nedeljo 3. junija 1934 v Ljubljani

Razvoj kršč. soc. gibanja

Z današnjim zborom, ko zaključujemo enoletno poslovno dobo, praznujemo tudi 40 letnico krščansko-socialističnega gibanja in 25 letnico Jugoslovanske strokovne zveze. Ta jubilej ni pomemben le za nas, ampak tudi za celotno katoliško gibanje. Kajti krščansko-socialistični pokret je bil vedno najnaprednejši, obenem pa tudi najborbenejši element v tem gibanju. Kot tak je z občutljivostjo magnetne igle prisluhnul vsem pojavom, ki so nastajali v družbi in gospodarstvu in tudi zavzemal napram njim ob vsaki važnejši priliki svoje stališče in ustvarjal protikrepe. Bežen pregled njegovega razvoja nam to dokazuje.

Leta 1895. je ustanovil prvobornikelj za kršč. socialistično idejo dr. Janez Ev. Krek v Idriji prvo »Slovensko katoliško delavsko društvo«. 8. novembra 1894. je izšla prva številka delavskega časopisa »Glasnik« pod uredništvom Franceta Zilerja. 22. julija 1894. je bilo v Ljubljani ustanovljeno »Slov. kat. delavsko društvo«. 8. decembra istega leta pa prva delavska gospodarska zadruga »L. delavsko konzumno društvo«. 13. oktobra 1895. se je vršil prvi kongres delavskih organizacij. Na tem kongresu je bil tudi sprejet od dr. Kreka predlagani »Socialni program delavskih stanov«. V aprilu 1894. je bilo ustanovljeno »Delavsko stavbno društvo v Ljubljani«. 17. okt. 1925. pa je bila ustanovljena L. Delavska hranilnica in posojilnica. Slovenska delavska katoliška društva, ki so bila ustanovljena za razne stroke, so bila brez enotnega vodstva. Zato se je v septembru 1909 ustanovila Jugoslovanska strokovna zveza kot centrala krščanskih delavskih strokovnih organizacij, ki se je leta 1922. preimenovala v centralo strokovnih zvez. Delavsko vprašanje, pa tudi krščansko-socialistični pokret se je razvijal v tolikem obsegu, da ni zadeval več samo vprašanj ožje in širše domovine, ampak je našel vprašanja, ki se tičejo vsega delavskega stanu. Zato je JSZ leta 1919. postala članica krščanske strokovne internacionale v Utrechtu.

JSZ je skušala s svojimi prijatelji utrditi svojo organizacijo, odnosno razširiti svoje ideje tudi med brati Hrvati. Danes deluje na Hrvatskem zelo lepo Radnički strokovni savez, ki je v stalnem stiku z Jugoslov. strokovno zvezo.

Največjo važnost pa je polagal krščansko-socialistični pokret na to, da pridobiva naraščaj, da poglobi svoje ideje pri svojih članih, da rešuje vsakokratne probleme in da daje smernice za pokret. V to naj bi služila sledeča sredstva.

a) Strokovno časopisje. Kakor že omenjeno, prvi delavski časopis je bil »Glasnik«. Pozneje je ta prešel na »Našo moč«. Mesto »Naše moči« je bila ustanovljena »Pravica« in mesto te »Delavska Pravica«. Takoj po preobratu sta izhajala nekaj let dva dnevnik, ki sta bila naklo-

njena krščansko-socialističnemu gibanju. »Večerni list« in »Novi čas«. Krščansko soc. gibanje je imelo tudi svojo revijo »Socialna misel«. Ta je pozneje prenehala, dasi ni bilo stvarne potrebe. V sklopu kršč. soc. gibanja leta 1932. nova revija »Beseda«. Velikega pomena je tudi Krekova knjižnica, ki je bila ustanovljena l. 1929. Leta 1934. smo izdali tudi »Priročnik« k socialni zakonodaji.

b) JSZ je vedno polagala velik pomen na vzgojo in pridobivanje delavske mladine. To nalogo so vršili mladinski odseki v sklopu strokovnih organizacij. Pozneje, in sicer oktobra 1922. se je ustanovilo mladinsko društvo »Krekove mladine«, ki je pozneje pričela izdajati tudi svoje glasilo »Ogenj«. Ko je bila »Krekova mladina« razpuščena, so prevzeli vzgojo delavske mladine zopet mladinski odseki.

c) Tudi med srednješolsko in vseučiliško mladino je pričelo krščansko-socialistično gibanje pridobivati tal. Razmere za enkrat niso ugodne, vendar pa ideje kršč. soc. gibanja tudi tukaj žive.

d) Kršč. soc. pokret so utrdili tudi kongresi, katerih je bilo zlasti po vojni lepo število. Leta 1922. je bil v Ljubljani prvi kongres krščanskih socialistov, leta 1925. delavski dnevi v Celju, prvi rudarski kongres v Zagorju, prvi kongres tovarniškega delavstva v Trzinu in prvi viničarski kongres v Ljutomeru.

e) Pripadniki krščansko-socialističnega gibanja so se udeleževali tudi politično. Toda ne samostojno, ampak v sklopu bivše SLS. Organizirani so bili v »Delavski zvezi«. Ta je bila razpuščena leta 1929 s podružnicami vred.

Mi in javnost

Naš pokret deli usodo vseh odločnih pa brezkompromisnih pokretov. Ako izznamemo delovne sloje, moramo ugotoviti, da nam javnost ni naklonjena. Ako je bilo odvisno od javnosti, da nam deli pravice, smo bili prikrajšani. Ko je bil leta 1924. imenovan prvi plenum Delavske zbornice, so dobili marksisti 26. narodni socialisti 10 in mi samo 5 mandatov. Pri volitvah v Delavsko zbornico leta 1926. smo si priborili 17 delegatov. Pri zadnjih volitvah smo nazadovovali za 5 delegatov. Toda to nazadovanje ni bilo utemeljeno v naši nemoči, ampak v posebnih razmerah. Da je to res, dokazuje dejstvo, da smo si v tovarnah priborili več obratnih zaupnikov kakor v preteklem letu in da smo kljub težkim razmeram tudi številčno v strokovnih organizacijah narastli.

Naša naloga

Naše naloge so ožje in širše. Kot strokovna organizacija imamo prav vse tiste naloge, kot vsaka poštena in iskrena strokovna organizacija. Boriti se moramo po svojih krščanskih na-

čelih za čim ugodnejše delovne pogoje in za čim boljši življenjski standard članov in vsega delavstva. Zato je bila JSZ vedno v prvih vrstah, kadar je šlo za ustvarjanje socialne zakonodaje, za varstvo pridobljenih pravic delavstva ali pa, da se pridobijo nova izboljšanja. Tako je tudi sedaj. To bodo potrdila tudi poročila strokovnih tajnikov.

Kot pokret se pa moramo boriti tudi za take razmere, da bo delavcu mogoče živeti kot človeku. To bo pa le tedaj, če bo ustvarjen tak gospodarski red, ki bo slonel na delu, in take družabne razmere, v katerih bo glavna skrb človek kot poedinec in kot celota. Toda celota mora biti nad poedincem.

Za socialistično družbo

Ustvaritev takih gospodarskih razmer in take družbe zahteva smotrnega doslednega in brezkompromisnega delovanja. To delovanje se pa more izvajati le v čisto določenem gibanju. To gibanje mora biti ravno nasprotno sedanjemu kapitalističnemu gospodarskemu in družabnemu redu, ker ima to gibanje za cilj boljšo, pravičnejšo družbo in gospodarski red. To gibanje ima že svoje ime in sicer socializem.

Sedanja kapitalistična družba propagira fašistični korporacijski družabni sistem. Ta fašistični korporacijski družabni sistem je povzet po srednjeveškem korporacijskem družabnem sistemu. Principi srednjeveške stanovske organizacije so bili:

1. Le delo je dajalo pravico do dohodkov. Zato je bilo oderuštvo in izkoriščanje dela izključeno.

2. Nobeden ni absoluten lastnik premoženja, ampak le oskrbnik. Premoženje se mora uporabljati v blagor celote.

3. Vse javno življenje je podrejeno skupnim koristim. S tem je bil zaščiten tudi poedinec.

Korporacijski red kapitalističnih držav je prevzel le obliko stanovske organizacije, duha je pa pustil svojega. Ta duh pa ne more voditi v boljšo, pravičnejšo družbo.

Temeljna načela socializma

Socializem je torej stremenje po pravični družabni ureditvi in boj proti individualistični kapitalistični družbi. Socializem ni že marksizem in ni že boljševeizem. Socializem je za-se gospodarsko stremenje. To stremenje pa mora nujno sloneti na etično pozitivnih ali negativnih načelih. In ravno zato mora imeti socializem glede etičnih načel svojo označbo: krščanski, marksistični itd.

Mi in marksizem

Pot do socialističnega mišljenja je težka in dolga. Kdor hoče biti pošten socialist, mora priznavati in upoštevati vse elemente, ki pod-

Krščansko-socijalistično delavstvo

slavi svoj 40 letni jubilej

Slavnostna akademija

V soboto, dne 2. junija je zvečer ob 20 priredila Jugoslovanska strokovna zveza v veliki dvorani Delavske zbornice slavnostno akademijo. Prireditelj je po svojem programu lepo uspela. Pevski oktet naših kovinarjev z Javornika ji je dal posebno obeležje. Za uvod so zapeli Lahajnarjevo pesem »Na delo«. Pevci so bili za svoja izvajanja nagrajeni z burnim aplavzom. Prav tako so bile lepo izvedene ostale točke programa. Odlomek iz drame »Rdeče rože« je pokazal vso težo in trpkost boja delavca za svoje pravice. Pokazal je tudi, da ima delavstvo v svojih vrstah zelo nevarne nasprotnike, ki so vsak čas za boljše plačano mesto pripravljeni prodati svoje tovariše. Pokazal pa je tudi, da ima delavstvo dovolj zrelih, res sposobnih in neustrašenih mož, ki znajo tudi v najhujših trenutkih braniti delavske pravice. Jedro večera je bil govor našega starosta tov. Jožeta Gostinčarja. Veliko nam je povedal novega in tako otel pozabi marsikatero borbo, ki jo je borilo delavstvo v prvih dneh krščansko-socialističnega gibanja na Slovenskem. Akademijo je posetil kot namestnik prezvišenega g. kanonik Volc. Dalje vsi delegati, ki so dospeli na centralni občni zbor in večje število tovarišev iz Škofje Loke, ki so se pripeljali kar z avtobusom. Ljubljana sama pa se je bolj slabo odrezala.

Potek občnega zbora

Jug. strokovne zveze

Ob poldesetih dopoldne so se zbrali vsi delegati v frančiškanski cerkvi, kjer se je darovala sv. maša za pokojne člane in članice Jugoslovanske strokovne zveze. Nato so odšli v Delavsko zbornico, kjer se je ob desetih pričel slavnostni občni zbor. Zbor je otvoril in vodil tov. predsednik JSZ Srečko Zumer. Uvodoma je pozdravil zastopnika škofa dr. Rožmana g. kanonika Volca, zastopnika Delavske zbornice, zastopnika Borze dela, zastopnika Združenih priv. in trg. nameščenecv g. Rudolfa Smersuja in zastopnika Narodne strok. zveze Varška. Nato so se prečitati pismeni pozdravi in

sicer vladike dr. Jegliča, mariborskega škofa dr. Tomažiča, bratskih čeških strokovnih in mladinskih organizacij, tovarišev sodelavcev iz Sibenika in nekaterih skupin JSZ. Vsi pozdravi so bili burno aklamirani. Nato so sledili pozdravi zastopnikov in sicer je za Borzo dela pozdravil tov. Žužek, za Delavsko zbornico tov. Marinček, za NSZ tov. Varšek. Dalje je pozdravil zbor tudi zastopnik Združenih priv. in trg. nameščenecv tov. Smersu, ki je omenjal, da je nujno potrebna enotna organizacija kršč. soc. delavstva in nameščenstva. Zborovalci so pozdrave z navdušenjem sprejeli. Za verificiranje mandatov sta se nato določila tov. Lešnik Alojzij iz Hudejame in tov. Tomat iz Kranja. Ugotovila sta, da je od 72 delegatov in sicer strokovnih skupin navzočih 54 z 68 glasovi. Od avtonomnih zvez pa je od 32 delegatov navzočih 12 s 16 glasovi. — Kot overovalca zapisnika sta bila imenovana tov. Gasser Albin in Kores Martin iz Maribora.

Po teh uvodnih formalnostih je povzel besedo tov. predsednik JSZ Srečko Zumer. Njegov govor, ki je bil programatičen in tako izredno važen, priobčujemo na uvodnem mestu. Nato so sledila poročila tajnikov, blaginika in nadzorstva. Nadzorstvo je predlagalo občenemu zboru razrešnico s pohvalo. Poročila tajnikov priobčimo v eni prihodnjih števil »Delavske Pravice«. Po poročilih se je razvila živahna debata, ki priča, da naši tovariši budno zasledujejo vse delo v centrali. Da se okrepi vez med centralo in skupinami, je načelstvo predlagalo kandidatno listo tako, da bi se izvolili kot namestniki v načelstvo tov. iz dežele in to iz posameznih strok. Soglasno je bila nato izvoljena sledeča kandidatna lista: Načelstvo: Gostinčar Jože, Zumer Srečko, Rutar Jože, Langus Jože, Koprivec Matič, Lavrenčič Niko, Korun Julij, Breclj Marjan. Namestnik: Pangeršič Ivan (Vevče), Uslar Vinko (Zagorje), Sever Tine (Škofja Loka), Godeša Ivana (Poselska zveza), Smolej Tine (Javornik), Zupan Ciril (Tržič), Mikeln Eric (Celje), Gosak Franc (Duplica). — Nadzorstvo: Dobovišek Mihael, Nagode Leopold, Pauer Ivan, Tomat Viljem, Jež Anlon, Savenec Franc. — Po volitvah so bile prečitane resolucije, katere bomo prav tako priobčili v eni prihodnjih števil »Delavske Pravice«.

Občni zbor je pokazal, da naš pokret vedno bolj pridobiva na ugledu med delavstvom in da smo si tekom zadnjih let vzgojili precejšnje število dobrih delavskih organizatorjev, ki z vsemi svojimi zmožnostmi delajo na porasti našega krščansko-socialističnega delavskega gibanja.

Obisk grobov

dr. Jan. Ev. Kreka in Moškercu

Po kosilu so se delegatje z ljubljanskimi tovariši podali na pokopališče k sv. Križu, kjer so se poklonili idejnemu voditelju kršč. socializma dr. Jan. Ev. Kreku in organizatorju Mih. Moškercu. Tov. Jože Langus je imel ob tej priliki kratek nagovor. Ako nam bo dopuščal prostor, bomo tudi ta govor priobčili. S tem je bilo te naše skromne proslave konec in so se tovariši razšli na svoje domove.

NAS ČAS

PRETRESA SILEN KRIK

Vse naše današnje družabno življenje pod jarmom kapitalizma je bistveno nasprotno duhu krščanstva. Nismo si bratje: razredi stoje drug proti drugemu. Ni občestva, kjer bi bili vsi eno: izrabljanje, sovraštvo raste med ljudmi in narodi. Ne: moje kraljestvo ni od tega sveta — temveč: gospostvo knezov tega sveta! Vlada in odločuje moč! Moč denarja, moč sile! Milijoni trpe zatirani, izrabljani, pahnjeni v revščino, da omogočajo mali skupini razkošno, pogansko, uživanja polno življenje. Eni prebivajo v palačah, drugi v barakah in zapuščenih vagonih. Eni imajo vsega brez meje, drugi so iz dneva v dan prepuščeni revščini, pomanjkanju.

Današnje človeštvo noče iti po božji poti, zato drevi v prepad!

Kljub temu Kristus še živi! Naš čas pretresa silen krik! Miru, ljubezni in pravice: kriče milijoni. Upajo v boljšo bodočnost in se bore in bojujejo. Duh krščanstva jih preveva!

Del. kol. 1931

pirajo socialistično gibanje. Tak važen element je marksizem kot znanstveno utemeljen nauk kot kritika kapitalizma. Kot takega ga priznavamo, odklanjati pa ga moramo kot svetovni nazor. Kot tak ne koristi socializmu, ampak mu je v škodo.

Skupna delavska fronta

Resnična in končna rešitev socialnega vprašanja je v združenju vseh delavcev. Kakor se združuje kapitalizem v poedinah državah, pa tudi preko državnih meja in brez ozira narodnosti, tako bi moralo biti delavstvu jasno, da sloga jači, nesloga tlači. Zato bi moralo stremeti za tem, da ustvari čim enotnejše formacije v boju proti izkoriščanju in zapostavljanju. V tem je razredni boj, ki ga organizirana kapitalistična družba izvaja proti delavstvu. Ta boj je bil delavstvu vsiljen v borbi za njegovo življenje in je predpogoj zmage delavstva v tem boju. To je vsiljen boj zla proti dobremu, ki uničuje celo človeško družbo v njenih temeljih. Toda ako naj ta razredni boj, ki je, kakor sem že rekel, delavstvu vsiljen od kapitalizma, služi socializmu, se mora podrediti teoriji in praksi splošnim interesom, ki temeljijo na etičnem in pravičnem vrednotenju teh interesov.

Ravno radi teh motivov smo bodisi kot proletarci, bodisi kot strokovničarji poudarjali in gojili misel skupne delavske fronte.

Kaj je potrebno?

Če naj napreduje delavstvo v cilju skupne delavske fronte in s tem v cilju socializma, je potrebno, da se razne delavske organizacije in delavski pokreti otresejo vseh vplivov, ki so mu škodljivi. Razni kapitalistični eksperimenti so mogoči le radi raznih napak v delavskih vrstah.

Marksizem sloni na liberalnem materializmu celote, ki ga je prevedel v prakso kot sve-

točni nazor v politiki in strokovnem gibanju. S tem je nujno priznal liberalno načelo, zašel miselno prav v iste temeljne napake kot kapitalizem ter nehote demoraliziral lastno gibanje.

Pa tudi delavstvo, ki se je udeleževalo v katoliških organizacijah, je postalo prevečkrat žrtev politike in kapitalistične družbe in šlo čisto mimo nalog in ciljev pravih delavcev.

Popolna samostojnost

Ravno radi tega smo prišli kot pokret in kot strokovno gibanje do spoznanja in pripravljanja, da moramo biti kot taki popolnoma samostojni in svobodni. V teku štiridesetletnega gibanja smo ravno radi tega, ker je katoliška gospodarska družba drvela skoraj brez pridržka za modernimi gospodarskimi, to je kapitalističnimi načeli, utrpeli marsikatero in velike izgube. Tej gospodarski družbi je postalo socialno vprašanje le formalnost, duhovno pa so korakali v vrstah kapitalistično usmerjenih svojih tovarišev.

Moderno socialno gibanje je v katoliški družbi uvedlo ravno katoliško orientirano delavstvo. Ustanavljalo je razna kulturno-stanovska in gospodarska — konzuma — društva. Toda ta društva so tekom let prešla popolnoma v meščansko smer, samo radi tega, ker je bilo delavstvo pod parolo solidarnosti premalo čuječe in preveč popustljivo. Omenim naj le I. delavsko konzumno društvo. To društvo so ustanovili izključno delavci in sicer ne kot samostojno društvo, ampak v sklopu celotnega delavskega gibanja. Pozneje so izrinili prave delavske zastopnike in v vodstvo so se vrinili nedelavski elementi, ki so društvo dvignili ven iz celotnega sklopa delavskega gibanja. Pa ne le to, šli so celo v fronto proti temu gibanju. Vse to je sicer zadalo gibanju težke udarce, a strlo ga ni, nasprotno, učvrstilo ga je in pospešilo zornitev, namreč, da moremo biti kot pokret in kot strokovno gibanje svobodni.

Naš temelj

Mi rastemo iz krščanstva. Kajti krščanstvo more dati tista duhovno-etična načela, brez katerih ni socializma. Socializem mora biti udaren in prodoren. To bo pa takrat, ko bodo ne le delavske mase, ampak vsi delovni sloji verovali vanj. Zato mora biti socializem zvezan z vso notranjostjo človeka in vseh teh mas.

Mi se zavedamo dvojnega: Socializem je, ne da bi predrušil gospodarstvo, nemogoče. Socializem pa je še bolj nemogoče, ne da bi preustrojl človeka. To bo tedaj, ako bo vsak posameznik čutil v sebi odgovornost za to gibanje. Zato je v socialističnem gibanju gospodarstvo le sredstvo, končni cilj je pa človek. Človek mora hoteti boljšo pravičnejšo družbo, človek mora biti pripravljen boriti se za to družbo, človek mora biti pripravljen na žrtve, t. j. človek mora izgraditi neupogljiv in premočrten značaj. Le taki značaji so sposobni ustvariti in držati linijo. Ravno radi tega poudarjamo to v našem pokretu, da bomo postali taki značaji šele takrat, če bomo kristjani v načelu in nič manj v praksi.

Tak pokret zahteva žrtve. In jih tudi moramo doprinesiti. Najboljši med dobrimi so postali in postajajo radi kapitalistične besnosti brez dela in kruha. Toda dosedaj še kljub temu niti eden ni klonil. Lahko pride nad nas trpljenje in preganjanje, toda premagani nismo, dokler nismo izgubili vere v pravičnost in zmogovitost našega gibanja. Ob naši 40-letnici naj bo sklep nas vseh: s še večjo vero na delo in v boj za zmago kršč. socialističnega gibanja!

Kar socializem in komunizem v najglobljem dnu svojega bistva skrivata, so sicer spačene, a vendarle resničnost vsebujejo poteze ljudi, ki ne vedo še, ki pa bodo izvedeli, da se njih upanje izpolni le po evangeliju. Ogenj 1928

Delavci, delavke! Nameščenci, nameščenke!

Nepad, ki je izvršen na naše delovno pravo po novem obrtnem zakonu od strani delodajalcev, nas sil, da enotno in z vso odločnostjo branimo svoje človečanske pravice.

Proti vsakemu poslabšanju nameščenskih pravic

Dosedanji obrtni zakon je pod poglavjem IV. nudil nameščencem marsikako ugodnost, katere ostalemu delavstvu ni dodelil. Pač pa je bilo v zakonu več stilizacijskih napak in nejasnih točk, katere je bilo treba popraviti oziroma izpopolniti. Ta moment pa so porabili delodajalci, da nameščence prikrajšajo za pravice, ki jim po zakonu gredo. — Kakor je bilo sporočeno Delavski zbornici, so predložili delodajalci ministru trgovine svoj popravek. To so storili lepo nas skrivaj, da bi javnost za to ne izvedela. Vkljub temu pa so Delavske zbornice za to zaznale in opozorile organizacije na ta nečuten napad.

Kot že rečeno, vsebuje obrtni zakon za pomožno osebje posebno poglavje, in sicer IV., ki se deli v 1. splošna določila, 2. učenci, 3. pomočniki in 4. višje trgovsko osebje. Pod točko 4. so bili tedaj uvrščeni zasebni nameščenci. Določila te

§ 206, kjer navajajo: »lica, kojim je povjeren kancelarijski posao«. Kaj ta izprememba pomeni, vidimo iz tega, kakšne pravice nameščenci izgube. Naj v naslednjem navedemo le tri glavne izmed njih:

1. V slučaju bolezni določajo plačo le za tri dni, dočim naj bodo ves ostali čas bolezni navedeni le na podporo bolniških blagajn.

2. Dočim so za nas veljala pri odpovedi določila § 332, naj bi veljala sedaj za odpoved določila § 234, ki pravi: »Če za službojemnika ni pogojeno kaj ugodnejšega, znaša odpovedni rok službenih razmerij 14 dni.

3. Do dopustov, ki nam jih je nudil do sedaj § 329, nimamo več pravice.

Strokovna zveza privatnih in trgovskih nameščenecv Jugoslavije je zaradi tega pripravila ostro resolucijo in jo predložila občenemu zboru Jugoslo-

gem skladu, kateri tudi zahteva to potrdilo v interesu nepotrebnih motenj izplačila, svetujemo, naj prosijo uradnika bratovske skladnice, da jim napravi še eno potrdilo.

Tekstilno delavstvo

Tržič. Skupen protestni shod proti poslabšanju obrtnega zakona, katerega določbe bi težko zadele tudi delavstvo, se bo vršil v nedeljo dopoldne ob 9 v salonu hotela »Pošta«. Delavstvo bo na tem zborovanju nastopilo složno. Nobenega zavednega delavca ne sme manjkati na tem zborovanju.

Nameščenci

Iz organizacije.

Opozarjamo še onih par naših članov, kateri še niso poslali članarine na zadnji pismeni opomin. Priznati pa moramo, da so drugi prav po žrtvovalno poravnali zaostanke in tako omogočili redno poslovanje blagajniških poslov. Vsak ve, da je za nazaj vedno težje plačati, kakor v naprej! Zato skrbite sami, da ne boste na dolgu s članarino. Pridobite novih članov svoji organizaciji vsak

Držni te se vsi kot en mož in povejte, da si na tako zahrbtnen način ne pustite kratiti svojih najosnovnejših pravic!

točke so ona, ki nameščencem izboljšavajo njih položaj. In ta določila so ona, kar ne gre delodajalcem v račun, kajti oni si ne žele ljudi, katerim nudi zakon toliko zaštite in ugodnosti. Da oropajo nameščence pridobljenih ugodnosti, so predložili sledeči popravek obrtnega zakona:

Poglavje IV. naj se ne deli — kot zgoraj navedeno — na 4 skupine, temveč zadostujejo 3, ki naj se razdele v

1. splošna določila;
2. nižje pomožno osebje;
3. višje trgovsko osebje.

Razlika v tem je ogromna. Dočim so dosedaj vsi nameščenci bili dodeljeni pod 4. skupino, uživajo naj bi ugodnosti te skupine le »višje trgovsko osebje«, pod katerim nazivom je razumeti le ravnatelje, poslovodje itd. Ves ostali kader nameščenstva pa so vrgli pod točko 2., »nižje pomožno osebje«, kar se točno vidi iz njih pripombe k

vanske strokovne zveze, ki je bila med drugimi z burnim protestom, da so teh pravic nameščencem ne sme ukiniti, sprejeta. V tej resoluciji najenergičneje protestiramo proti poslabšanju obrtnega zakona, poudarjajoč, da hočejo delodajalci s svojim predlogom zakon v bistvu izpremeniti, kar nikakor ni dopustno, kajti bistvo zakona se ne sme izpremeniti. Odmev naše resolucije je toliko močnejši, ker je bila to skupna manifestacija nameščenstva in delavstva v borbi za svoje pravice.

Iz vsega tega je pa razvidno, kolike važnosti je organizacija tudi za nameščence. Pomislimo samo, kaj bi se zgodilo brez nameščenskih organizacij! Svojo namero bi delodajalci gladko izpeljali, ne da bi kdo temu ugovarjal. Radi tega naj bo ta primer opomin vsem onim, ki še niso organizirani, da prijavijo svoj pristop k naši organizaciji, ker čim več nas bo organiziranih, tem več bomo dosegli.

pore. To velja prav za vse. Ako člani sami ne predložijo tega izkaza tako, da mora to zahtevati blagajnik, vrši ta samo svojo dolžnost. Pravila so sestavljena tako, da je izključena vsaka zloraba fonda, kar je gotovo v interesu vsega članstva. Pravila so bila že lansko leto priobčena v Del. Pravici. Ako jih kdo nima in jih hoče imeti, naj se prijavi, da mu jih odbor preskrbi. Apeliramo na vse, naj v prihodnje ne delajo blagajniku nepotrebnih težkoč. Podpore dobi vsak od šestega dne obolenja dalje, ako nima več kot dva meseca zaostanka na članarini in je predložil uradno potrdilo bolovanja. Izjem ne sme biti nobenih in jih tudi ne bo. Tistim, članom, ki so morda »članjeni« še pri kakem dru-

v svoji okolici, da s tem dokažete, da skrbite za rast in napredek naše strokovne organizacije. Od celjske skupine bi želeli več agilnosti. Napišite kaj za »Delavsko Pravico«.

Rudarji

Zagorje. V našem revirju, obrat Kotredež, so se dogodile v dobrem tednu kar štiri nezgode, dve lažjega in dve težjega značaja. Vzrok je v tem, da se od delavcev zahteva vse mogoče storitve, in potem slede nesreče, ki jih v prvi vrsti trpi delavec sam na posledicah svojega zdravja in gnetnega stanja, v katerem se danes nahaja. Tako je dobil težke notranje poškodbe motorist Eberl Leopold. Sreča v nesreči je, da je stal na motorju, ker drugače bi mu zdrobilo prsni koš in bi bil gotovo takoj mrtev. Strojnika pri sesalki Mergole Jožeta, ki pa je opravljal tudi drugo mu nakazano delo, je dobilo za nogo in ima težke poškodbe. Šafnarju Jožetu, ki je nadomestil že imenovanega motorista, je odtrgalo prst na roki. Delavcu Tomažiču Ivanu je tudi zdrobilo prst na roki. Kaj je vzrok tem nesrečam, delavstvo samo dobro ve, vedo pa tudi razni gospodje; kriv je seveda vedno delavec, češ, da je premalo previden. Delavce preobremenjujejo z raznimi deli, ki bi jih lahko drugi opravljali (a je treba štediti). Potem pač slede nezgode.

NAUK — ŽIVLJENJE

Zakonov in naukov, predpisov in zapovedi nam ne manjka več. Milijoni priznavajo nauke, zapovedi in čin krščenstva — manjka pa nam doživetja Boga, življenja iz ljubezni in v ljubezni, dejanja, živga, življenjskega krščenstva! — Beseda mora meso postati, postava dejanje, nauk življenje! Del. kol. 1931

Organizirajte protestna zborovanja! Brez razlike svetovnega naziranja povejte, da si tega, kar nam daje sedanje delovno pravo, ne pustimo jemati od nikogar!

Kovinarji

Jesenice. Iz pisarne. V petek, dne 8. t. m. ob 8 zvečer se vrši članski sestanek. Na dnevnem redu so važna strokovna in organizacijska poročila. Vsem članom naročamo, naj se sestanka z ozirom na važnost tvarine, ki jo bo ta sestanek obdelaval, do zadnjega člana udeležijo. Apeliramo na točnost, ker se moramo ozirati na one, ki imajo nočno službo.

Ker se nekateri člani jezijo, ako zahteva blagajnik za izplačilo bolniške podpore uraden izkaz trajanja bolezni, smo ponovno primorani članstvo obvestiti, da blagajnik brez uradnega potrdila v okviru pravil fonda ne sme nikomur izplačati pod-

Viničarski vestnik

Viničarska kreditna zadruga r. z. o. z. Slamnjak pri Ljutomeru ima svoj 3. redni občni zbor v nedeljo 24. junija 1934 ob 10 v prostorih zadruge. Dnevni red: 1. Odobritev zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. Poročilo načelnstva in nadzorstva. 3. Revizijsko poročilo. 4. Volitev načelnstva in nadzorstva. 5. Slučajnosti. Vsi zadrugniki, viničarji in viničarke na zbor! — Načelnstvo.

HALOZE

Zavrč. Občni zbor skupine 27. maja, se je izvršil ob lepi udeležbi. Po krivdi nekaterih odborikov je bilo delovanje te skupine v zadnjem poslovnem letu zelo v zastoji. Strah pred vinogradniki, delavska nezavednost in iskanje lastnih koristi ter samega sebe, je vedno največji in najhujši sovražnik naše strokovne organizacije, pa naj se pojavi kjerkoli. Najusodnejše pa je to tam, kjer so s takimi lastnostmi okuženi voditelji skupine. Tam so uspehi za zmagovitost viničarjev nemogoči, tam tudi strokovna organizacija ne more obstajati. Članstvo povsod gleda na zmožnosti, poštenost in nesebičnost svojih skupinskih odborikov, kako delajo za interese skupine, tako jih potem cenijo, tako jim zaupa. Zato biti odborik delavske organizacije, se predvsem pravi, žrtvovati se za člane, če treba pri tem rajši sam trpeti, da imajo koristi člani. Novi odbor: *Kokot Jože, Vidovič Stefan, Belšak Jakob, Ropič Alojz in Kokot Mihael*, nudijo poročilo, da bo završka skupina čimprej zopet prišla v svoj pravi tir.

Sv. Barbara v Halozah. V nedeljo 10. junija porani sv. maši se vrši redni občni zbor te skupine. Radi vedno hujših nastajajočih razmer je potrebno, da se vsi haloški viničarji vzdamo v organiziramo.

Kaj je to: nadviničar? Tovariši so ugibali, kakšna čast in služba ter splošna korist za občo blaginjo je to, biti nadviničar. Ugotovitev je taka: ako je že viničar danes velik siromak v vsem svojem položaju, povsod preziran in neupošteván, je potem to toliko bolj še oni s pridevkom »nad«. Ta je šele potem pravi nadrež in nadrobotar svojih delodajalcev. S tem je rečeno, da so ravno nadviničarji, ali kakor se imenujejo ponekod tudi »šafarji« tiste uboge klešče za žerjavico, katerih se vinogradniki v prvi vrsti poslužujejo proti viničarskemu delavstvu. Taki nadviničarji dostikrat ne priznajo niti članom lastne družine, kako kruto pa šele potem preganjajo in šikanirajo svoje soviničarje, zato da potem taki vinogradniki vse skupaj lažje izkoriščajo. Resnično se mora obžalovati, da se ti naši »nadsirovaki« tako slepo in suženjsko udinjajo vsakemu, četudi samo za naslov in nekaj boljših drobtin, da nekateri teh ne vedo, bi li hodili po kolenih ali pa bi se plazili kar po trebuhu pred svojimi gospodarji. — Ne vedo na kakšne načine vse bi »trajbali« svoje soviničarje, da jim njihova valpetska šarža ne bi premalo blestela. Posebno taki, ki so iz navadnih viničarjev kaj postali, ki so tudi prej že dovoljno okusili bič nadrejenih in žolč viničarjevega trpljenja, se sami ničesar niso naučili od tega, ampak so danes čisto taki, kakor so to tisti, ki so jih prvotno preklinjali. Iz takšnih dejstev res sledi ugotovitev, da je marsikateri nadviničar pravi »nadtepec«, nadpriganjač, brez vsake srčne izobrazbe in razumevanja za življenjske prilike svoje okolice, je le slepo orodje drugih, je kakor magarac, ki pod tvorom ne riga radi teže, marveč radi časti, da si je pač nekdo ravno njegov hrbet izbral, da nosi mesto njega. Nadviničarji so torej še večji sužnji kot navadni viničarji, v prvi vrsti pa so sužnji svoje nevednosti in sebičnosti. Škodujejo vsemu viničarskemu stanu v stremljenju za izboljšanjem njegovega položaja, ker stalno izdajajo interese svojih sotovarišev.

Razno

Tržič. Izlet v Zagreb in romanje k Mariji-Bistriški pripravljala naša skupina in sicer za soboto in nedeljo po prazniku sv. Petra in Pavla. Priglasili se lahko vsak, vabimo pa zlasti tovariše sosednjih skupin. Z nami gre tudi godba in cerkveni pevski zbor.

Zagorje. Društvo »Rdeči križ« je v petek, dne 25. maja ob osmih zvečer priredilo predavanje o spolnih boleznih. Predaval je g. dr. Slavo Grum; nato se je predvajal kulturni film o spolnih boleznih. V svojem predavanju je g. zdravnik navedel tri glavne nalezljive bolezni, kako se ji oču-

vamo in kako strašne so njih posledice, če jih ne ozdravimo pravočasno. Zato je potrebno, da se z njimi seznanimo, da se v takem primeru obvarujemo nesreče. Značilno je zlasti, da je predavatelj po svojem predavanju poudarjal, naj živimo pošteno in čisto, ker je to eno glavnih zdravil zoper spolne bolezni. Važnost na to je polagal predvsem staršem, da svojo doraščajočo mladino o pravem času pouče. Za predavanje je vladalo veliko zanimanje in je bila velika kino-dvorana popolnoma polna.

Rudarji zborujejo

Zagorje. V soboto dne 26. maja se je vršil shod Zveze rudarjev Jugoslavije. Na shodu je poročal njen tajnik g. Jurij Arh o organizaciji in zaupnikih. Na shodu je bila še dokaj zadovoljiva udeležba. Razložil je od kdaj obstojajo rudarski obratni zaupniki in njih pomen. Poudarjal je, da sicer delavstvo izvoli svoje zaupnike, ampak da je pač zakon tak, da ne more točno zastopati to, kar na eni strani delavstvo zahteva, na drugi pa, da družbi ne škoduje. Rudarji bi morali imeti svoje, po svojih svobodnih strokovnih organizacijah in po zakonu zaščitene izvoljene obratne zaupnike. Poleg tega pa še nekaj, kar je najbolj važno: močno strokovno organizacijo, ki mora ob vsaki priliki štiti svoje izvoljene zaupnike, ker le tako lahko zaupniki odločno nastopajo za delavske interese. — Vidi pa se, da ima ravno tista avant-garda (to so rudarji), ki je bila svoj čas zrelo vsega delavskega gibanja, danes najmanj zmisla in uvidevnosti za strokovni pokret. Vse je v nekem pričakovanju. In to je tisto, kar najbolj zadržuje današnji organizatorni pokret. Toda v veliki zmoti je vsak,

Nov davek za delavce

in nameščenje

Kot znano, se je z novim finančnim zakonom uvedla posebna doklada na uslužbenški davek, ki znaša 1% od onih brutto-dohodkov, ki podležejo uslužbenškemu davku. To doklado bodo plačevali delavci in nameščenci od 1. aprila 1934 dalje. Od plačila te doklade so izvzeti hišni posli, navadni delavci, dnevnearji, orožniki in graničarji, podčastniki in upokojenci, ki so jim pokojnine urejene po določbah zakonov, ki so bili v veljavi predno je stopil v veljavo zakon o uradnikih in drugih državnih uslužbenecih z dne 31. julija 1923, zakona o drž. prometnem osebju od 28. oktobra 1923 in zakona o ustroju vojske in mornarice od 9. avgusta 1923. To izredno doklado ne bodo plačevali navadni delavci, to je oni, ki ne vršijo nikakega kvalificiranega ali priučenega dela.

Ta enodotna doklada se računa šele od zaslužka, ki ostane, ko se odbije po zakonu določen odbitek in sicer pri samskem delavcu 100 Din na teden, 200 Din na 14 dni ali 400 Din na mesec. Pri oženjenih delavcih se poleg navedenega odbitka odračuna še za vsakega nepolnoletnega otroka 25 Din na teden, 50 Din na 14 dni ali 100 Din na mesec. To je takozvani eksistenčni minimum, ki ni podvržen davčni osnovi.

Glasom zakona o neposrednih davkih so delavci in nameščenci že sedaj razmeroma najbolj obremenjeni. Zakon o neposrednih davkih določa eksistenčni minimum, ki se od celotnih dohodkov odšteje in je šele ostali zaslužek podvržen davku.

Gotovo je, da ta nova obremenitev že itak malenkostnih delavskih plač ne bo delavstva razveselila, zlasti, ker z ozirom na obstoječo krizo že daleč več ne dohaja eksistenčnega minimuma. Da je delavstvo in nameščenstvo razmeroma drugim stanovom z davki že sedaj najbolj obremenjeno, nam dokazujejo številke, katere smo posneli po poročilih finančnega odbora Narodne skupščine. V proračunskem letu 1933/34 so plačali kmetje na zemljarini 500 milj. dinarjev, za zgradarino se je plačalo 200 milj. Din, na pridobitni 220 milj. Din, na rentninah 60 milj. Din. Od davka na delniške družbe 120 milj. Din, uslužbenški davek (delavci in nameščenci) 270 milj. Din. Delavstvo in na-

meščenstvo v javni in državni službi plačuje torej 270 milj. Din, medtem ko plačuje ves kapital privatnega gospodarstva (pridobitina in družbeni davek) le 340 milj. Din. Iz tega je razvidno, da tukaj ni pravega razmerja, ker plača delovni človek od svojih mezd skoraj toliko, kakor ves kapital v trgovini, obrti in industriji.

Neposredni davki pa predstavljajo šele samo 35% vseh državnih dohodkov, dočim odpade ostalih 65% na posredne davke, to je trošarino, carino, takse i. t. d. Čim večja je rodbina, tem večji del posrednih davkov odpade nanj. Naj bo ta rodbina ali delavčeva ali nameščenceva ali večkratnega mlajšinarja, vsi morajo plačevati enako trošarino in takse. Iz tega je razvidno, da je gospodarsko slabši človek zopet bolj obremenjen in da te obremenitve niso v nikakem sorazmerju z njegovimi dohodki. S tem hočemo poudariti, da bi morala biti davčna reforma tako usmerjena, da bi se odmera davkov ravnala po gospodarski moči posameznega davkoplačevalca. Delavske strokovne organizacije so potom delavskih zbornic protestirale na merodajnih mestih zaradi uvedbe novih davčnih bremen za delavstvo. Kljub temu se na merodajnem mestu ni vzelo to v obzir in se je izredna doklada na davek uveljavila.

DOSLEDNOST

Svetovna moč krščanstva temelji na skrajni doslednosti njegovega nauka in živeljenja. Samo kdor tako dosledno nastopa proti sili, da rajši vzame sramoto in smrt, kakor da bi se posluževal nasilnih sredstev, samo ta je resničen nosilec njegove ideje, samo ta doumeva njegovo idejo do konca, samo ta veruje v njegovo idejo, samo ta hoče resnično to, kar oznanja. Foerster

TISKOVNI SKLAD.

Mesto inserata v jubilejno številko »Delavske Pravice« je darovala za tiskovni sklad trdka A. & E. Skaberne iz Ljubljane Din 10.— in A. Novak iz Vevč Din 10.—. Iskrena hvala!